

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ก. เอกสารที่เกี่ยวข้อง

ความหมายของหลักสูตร

ในบรรดาคำต่าง ๆ ที่ใช้กันในวงการศึกษานั้นคำว่า "หลักสูตร" เป็นคำหนึ่งที่มีความหมายมากมาย และเข้าใจแตกต่างกันไปในระหว่างนักการศึกษา และนักพัฒนาหลักสูตรด้วยกันเอง นักการศึกษาที่มีชื่อเสียงได้ให้ความคิดเห็นและความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรไว้ดังนี้

กู๊ด (Good, 1973 : 157) ให้นิยามเอาไว้ว่า "หลักสูตร คือ กลุ่มรายวิชาที่จัดไว้อย่างมีระบบหรือลำดับวิชาที่บังคับสำหรับการจบการศึกษา หรือ เพื่อรับประกาศนียบัตรในสาขาวิชาหลัก ๆ เช่น หลักสูตรสังคมศึกษา หลักสูตรพลศึกษา"

เซเลอร์ และ อเล็กซานเดอร์ (Saylor and Alexander, 1954 : 6 - 7) ได้ให้คำจำกัดความของหลักสูตรไว้อย่างกว้าง ๆ ว่า
หลักสูตรของโรงเรียนได้แก่ ความพยายามทั้งหมดของโรงเรียนที่จะทำให้เกิดผลที่พึงปรารถนาในสถานการณ์ทั้งในและนอกโรงเรียน

หลักสูตร ได้แก่ ขอบรวมทั้งหมดของความพยายามของโรงเรียนที่จะทำให้เกิดผลของการเรียนรู้ ไม่ว่าจะเป็นในห้องเรียน ในสนามเล่น หรือโรงเรียน

เป็นที่น่าสนใจและน่าสังเกตว่า เซเลอร์และอเล็กซานเดอร์ ได้ปรับคำจำกัดความของหลักสูตรของเขาเสียใหม่ในระยะเวลาต่อมา ซึ่งปรากฏในหนังสือของเขาที่พิมพ์ เมื่อปี 1974 ว่า

เพื่อเป็นการเฉพาะเจาะจง เรานิยามหลักสูตรว่าเป็นแผนสำหรับกำหนดอนุกรมของโอกาสในการเรียนรู้ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายกว้าง ๆ และจุดหมายเฉพาะที่สัมพันธ์กันแก่ประชากรกลุ่มหนึ่งกลุ่มใดที่โรงเรียนหนึ่ง ๆ เป็นผู้จัดการ (หน้า 6)

ทอม่า เซเลอร์ อเล็กซานเดอร์ และลูอิส (Saylor, Alexander and Lewis, 1981 : 8) ได้ปรับปรุงคำนิยามเสียใหม่ แต่มีใจความเช่นเดียวกับของปี 1974 ว่า "เรานิยามหลักสูตรว่าเป็นแผนสำหรับกำหนดอนุกรมของโอกาสการเรียนรู้ให้บุคคลได้รับการศึกษา"

คำจำกัดความสุดท้ายของเซเลอร์ และคณะคล้ายคลึงกับของ ทาบ่า (Taba, 1962 : 10 - 11) ทว่า

หลักสูตรใดแก่แผนการเรียนรู้ซึ่งมีองค์ประกอบของหลักสูตร คือ หลักสูตรทุกประเภท จะประกอบด้วยส่วนประกอบที่แน่นอน ตามปกติหลักสูตรจะบรรจุข้อความ เกี่ยวกับวัตถุประสงค์และจุดหมายเฉพาะ หลักสูตรชี้ให้เห็นถึงการเลือกและการจัด เนื้อหา มันจะบ่งบอกหรือมีฉะนั้นก็จะแสดงแนวทางที่แน่นอนของการเรียนการสอน ไม่ว่าจะมีจุดหมาย หรือการจัดเนื้อหาสาระเป็นผู้กำหนดหรือไม่ก็ตาม สุดท้ายหลักสูตรจะรวมโปรแกรมการประเมินผลเข้าไว้ด้วย

กานเย (Gagne, 1967 : 21) ได้นิยามหลักสูตรโดยนำเอา เนื้อหา สาระ จุดหมายปลายทาง การลำดับเนื้อหา และการประเมินล่วงหน้าถึงทักษะที่จำเป็นของนักเรียน เมื่อเริ่มศึกษา เนื้อหาความสัมพันธ์กัน

จอห์นสัน (Johnson, 1967 : 130 - 133) เป็นอีกผู้หนึ่งที่เห็นด้วยกับกานเย เมื่อเขานิยามหลักสูตรว่า "เป็นอนุกรมของผลการเรียนรู้ที่เกิดจากความตั้งใจใดเตรียมแผนไว้ย่ำยี" และเขามองหลักสูตรว่าเป็น "ผลผลิตของระบบพ้อนาหลักสูตรและเป็นตัวป้อน (input) ไปสู่ระบบการสั่งสอน"

สำหรับประเทศไทยนั้นได้มีนักการศึกษาและนักพัฒนาหลักสูตรให้คำนิยามของหลักสูตรไว้ในลักษณะที่กว้าง และส่วนใหญ่สอดคล้องหรือมีแนวความคิดไปในทิศทางเดียวกันดังนี้

สุมิตร คุณานุภกร (สุมิตร คุณานุภกร, 2518 : 2 - 3) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้สองระดับ คือ หลักสูตรในระดับชาติ กับหลักสูตรในระดับโรงเรียน หลักสูตรในระดับชาติหมายถึงโครงการให้การศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะสอดคล้องกับความมุ่งหมายทางการศึกษาที่กำหนดไว้ ส่วนหลักสูตรในระดับโรงเรียน หมายถึงโครงการที่ประมวลความรู้ และประสบการณ์ทั้งหลายที่โรงเรียนจัดให้กับนักเรียน ไม่ว่าจะป็นภายในหรือภายนอกโรงเรียนก็ตาม เพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาไปตามความมุ่งหมายที่กำหนดไว้

สมิทร คุณานุกร ยังได้รวบรวมค่านิยมหลักสูตรของนักการศึกษาที่เป็นที่รู้จักกันดี ในวงการไว้อีก (สมิทร คุณานุกร, 2518 : 3) ความหมายของหลักสูตรที่ใหม่นั้นนักการศึกษาหลายท่านเห็นพ้องควย เช่น ดร.ชา่าง บัวศรี ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่า "หลักสูตรหมายถึงประสบการณ์ทุก ๆ อย่างที่โรงเรียนจัดให้แก่ักเรียน" ดร.เอกวิทย์ ณ ถลาง ในบทความเรื่อง "ข้อคิดเรื่องหลักสูตร" ได้ให้ความหมายว่า "หลักสูตรหมายถึงมวลประสบการณ์ทั้งหลายที่จัดให้เด็กได้เรียน เนื้อหาวิชา ทัศนคติ แบบพฤติกรรม กิจวัตร สิ่งแวดล้อม ฯลฯ เมื่อประมวลกันแล้วก็ประสบการณ์ที่ผ่านเข้าไปในการรับรู้ของเด็ก ถือว่าเป็นหลักสูตรทั้งสิ้น" เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนา และการที่จะพัฒนาคนให้เจริญงอกงามไปในทิศทางใด ให้มีบุคลิกภาพอย่างไร จำเป็นต้องสร้างเป็นแผนการ โปรแกรม หรือคูกทาเอาไว้วางหน้า โปรแกรมหรือแผนของการพัฒนาคนดังกล่าวนี้ เรียกว่า หลักสูตร ดังนั้นหลักสูตรคือ โปรแกรมหรือแผนงานของการสร้างคนนั่นเอง

จึงพอสรุปได้ว่า "หลักสูตรหมายถึงประสบการณ์หรือกิจกรรมทั้งหลายที่โรงเรียนจัดให้แก่นักเรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และพัฒนาตนเองไปในทิศทางที่โรงเรียนปรารถนา"

การพัฒนาหลักสูตร

ธรรมชาติของหลักสูตรก็เหมือนกับธรรมชาติของสิ่งทั้งหลายทั้งปวง คือ จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมกับกาลสมัย ตลอดจนความต้องการของสังคม เพราะหลักสูตรสร้างขึ้นมาจากสภาพปัญหาและความต้องการของประเทศชาติ ฉะนั้นการเรียนการสอนเป็นไปตามหลักสูตร ก็จะทำให้บรรลุจุดหมายของหลักสูตรซึ่งเป็นการตอบสนองต่อความต้องการของสังคมถึงกระนั้นก็ตามเมื่อกาลเวลาเปลี่ยนไป หลักสูตรก็ต้องได้รับการปรับปรุงแก้ไขเปลี่ยนแปลง (กรมวิชาการ, 2521 : 9) ในการพัฒนาหลักสูตร หากพิจารณาอย่างกว้าง ๆ จะเห็นว่า มีหลายขั้นตอน ได้แก่การศึกษาและรวบรวมข้อมูล การจัดทำหลักสูตรและวัสดุหลักสูตร การทดลองและการแก้ไขปรับปรุงหลักสูตร การใช้หลักสูตร เมื่อเริ่มใช้หลักสูตรแล้วจะมีการนิเทศติดตามประเมินผล หลังจากนั้นก็แก้ไขปรับปรุงหลักสูตรต่อไป นับว่าการพัฒนาหลักสูตรเป็นการกระทำที่สืบเนื่องไม่ขาดสาย สมิทร คุณานุกร (สมิทร คุณานุกร, 2518 : 5 - 8) กล่าวถึงขบวนการพัฒนาหลักสูตรว่าประกอบไปด้วยกิจกรรมหลัก 5 ประการดังนี้

1. การกำหนดความมุ่งหมายของหลักสูตร
2. การเลือก การจัดเนื้อหาและประสบการณ์
3. การนำหลักสูตรไปใช้
4. การประเมินผลหลักสูตร
5. การปรับปรุงหลักสูตร

ซึ่งมีลักษณะเป็นวัฏจักรต่อเนื่องกัน การพัฒนาหลักสูตรจึงเป็นความพยายามปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรเพื่อให้งอกเกิดผลดียิ่งขึ้นนั่นเอง

สวน ทามา (Taba, 1962 : 12) ได้แจกแจงลำดับขั้นตอน 8 ขั้นตอน สำหรับการเปลี่ยนแปลงพัฒนาหลักสูตรดังนี้

1. การวิเคราะห์ความต้องการและความจำเป็นต่าง ๆ ของสังคม
2. กำหนดความมุ่งหมายของการศึกษา
3. การเลือกเนื้อหา
4. การจัดลำดับเนื้อหา
5. การเลือกประสบการณ์การเรียนรู้
6. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้
7. การกำหนดสิ่งที่จะต้องประเมินและวิธีการในการประเมิน
8. การตรวจสอบเพื่อคุณภาพสมคูลยและลำดับขั้นตอน

เซเลอร์ และอเล็กซานเดอร์ (Saylor J.G. and Alexander, 1974 : 12)

ได้แสดงแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรว่ามีอยู่ 4 ขั้นตอนคือ

1. การกำหนดเป้าหมาย และจุดหมาย
2. การออกแบบหลักสูตร
3. การนำหลักสูตรไปใช้
4. การประเมินผลหลักสูตร

เมื่อพิจารณารูปแบบการพัฒนาหลักสูตรจากนักพัฒนาหลักสูตรที่นำเสนอไว้แล้ว สามารถสรุปรวมเป็นรูปแบบกลาง ๆ ได้ว่า การพัฒนาหลักสูตรมีกระบวนการขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การกำหนดจุดหมายของหลักสูตร
2. การกำหนดเนื้อหาของหลักสูตร

3. การนำหลักสูตรไปใช้
4. การประเมินผลหลักสูตร
5. การปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงหลักสูตร

กระบวนการทั้งห้าข้างบนนี้แสดงให้เห็นถึงว่า ทั้งหมดเป็นกิจกรรมที่ต่อเนื่องกันโดยไม่มีวันจบ หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ได้ใช้ไปชั่วระยะเวลาหนึ่งก็มีการประเมินผลการใช้หลักสูตร ส่วนของหลักสูตรที่มีปัญหาได้มีการแก้ไขให้ดีขึ้นเฉพาะส่วนนั้น และรักษาส่วนที่คงอยู่แล้วไว้คงเดิม ที่กล่าวมาเป็นการพิสูจน์และยืนยันให้เห็นได้ในระดับหนึ่งว่า แนวคิดและแนวปฏิบัติของการพัฒนาหลักสูตรในประเทศไทยกำลังสอดคล้องและดำเนินไปในทิศทางเดียวกัน

การพัฒนาหลักสูตรของต่างประเทศ

สหรัฐอเมริกา

การพัฒนาหลักสูตรของสหรัฐอเมริกาได้เริ่มต้นหลังจากที่รัสเซียโค่งดาวเทียมสปุตนิก (Sputnik) ขึ้นสู่อวกาศ ชาวอเมริกันเริ่มตระหนักถึงขอบกพร่องของการศึกษา โดยเฉพาะวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ที่สอนอยู่ในโรงเรียน อันเป็นต้นเหตุให้สหรัฐอเมริกาหลังในอวกาศ ประกอบกับชาวอเมริกันมีความสนใจวิธีการใหม่ ๆ ในการผลิตอุปกรณ์ทางวิทยาศาสตร์จึงเป็นส่วนช่วยให้มีการปรับปรุงหลักสูตรได้เร็วขึ้น

เบื้องแรกก่อนจะนำไปสู่การสร้างหลักสูตรใหม่นั้น มีการทดลองใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ และนำผลที่ได้มาปรับปรุงหลักสูตร สำหรับโครงการพัฒนาหลักสูตร (Developmental Curriculum Project) มีนักการศึกษาผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องร่วมดำเนินการ โดยเปลี่ยนแปลงหลักสูตรในวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (Senior high school) ก่อน และจะขยายไปยังวิชาอื่นในลำดับต่อไป จากนั้นจะไต่ลงมาถึงหลักสูตรประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น (Junior high school)

ผลของการพัฒนาหลักสูตร ส่วนใหญ่จะเปลี่ยนแปลงในเรื่องการสอนและเนื้อหาวิชา ควบคู่ไปกับการพัฒนาครูให้เข้าใจหลักสูตรใหม่ ตลอดปี ค.ศ. 1960 สถาบันและศูนย์ปฏิบัติการต่าง ๆ ได้จัดโปรแกรมการอบรมครูขึ้น เพื่อเตรียมครูให้ทันกับการใช้วัสดุอุปกรณ์ใหม่ ๆ

หลักสูตรใหม่จะเน้นเรื่องการใช้ขบวนการสืบสวนสอบสวนในการเรียน รวมทั้งเน้นการปฏิบัติมากขึ้น และยังมีในเรื่องจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมด้วย ส่วนวัสดุอุปกรณ์ประกอบหลักสูตรมีแบบเรียนคู่มือปฏิบัติการ สมุดแบบฝึกหัด และชุดการสอน (education package) (Grobman, 1971 : 436 - 439)

อินโดนีเซีย

การปรับปรุงหลักสูตรของอินโดนีเซีย เนื่องจากหลักสูตรที่ไร้ประสิทธิภาพของโรงเรียน คือ ความมุ่งหมาย (objective) ของการศึกษาทุกระดับไม่ชัดเจนและขาดข้อเท็จจริงในการวางแผนการศึกษา ในปี ค.ศ. 1970 สำนักงานประเมินผลการศึกษาแห่งชาติ (National Assessment of Education in Indonesia) จัดสำรวจความต้องการทางการศึกษาที่สอดคล้องกับสังคมอินโดนีเซีย และกลายเป็นความมุ่งหมายทั่วไปของโปรแกรมการพัฒนาหลักสูตร (Curriculum Development Programmes) ในระหว่างปี ค.ศ. 1971 - 1973 วิทยาลัยวิชาการศึกษาของอินโดนีเซียจำนวน 8 แห่ง เริ่มโครงการปรับปรุงการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมใน เขตที่วิทยาลัยรับผิดชอบ และเริ่มทดลองหลักสูตรและระบอบการเรียนการสอนใหม่ในโรงเรียนใกล้เคียง และในปี ค.ศ. 1973 สำนักงานการวิจัยการศึกษาและวัฒนธรรมและพัฒนาการของอินโดนีเซีย (Office of Education and Cultural Research and Development) เป็นผู้ดำเนินการปรับปรุงโรงเรียนโดยกำหนดแนวทางในการปฏิบัติดังนี้

1. ให้มีโปรแกรมการปรับปรุงโรงเรียนเพียงโปรแกรมเดียว หลังจากการประเมินผลการปรับปรุงโรงเรียนทั้ง 8 แห่งแล้ว
2. จัดระบบการเรียนใหม่ โดยให้นักเรียนมาเข้าเรียนและออกจากโรงเรียนเป็นรอบ ๆ
3. ใช้วิธีสอนแบบให้นักเรียนเป็นศูนย์กลาง
4. จัดระบบการศึกษาต่อเนื่องแก่นักเรียนทุกคน
5. โครงสร้างของหลักสูตรจะต้องเป็นวิชาที่กว้างขวาง 8 วิชา คือ ภาษา สังคมศึกษา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ศิลปะปฏิบัติ ศิลปะที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม พลศึกษา และศาสนาศึกษา
6. โปรแกรมการสอนทุกอย่างจะต้องผ่านการทดลองสองครั้ง และแก้ไขให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ

และร่างเค้าโครงหลักสูตรเบื้องต้น (Basic course Outline) ของวิชาภาษา สังคมศึกษา วิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ทุกระดับชั้นเสร็จในปี ค.ศ. 1974 นอกจากนั้นโปรแกรมการอบรมครูและขบวนการบริหารโรงเรียนได้รับการพัฒนาปรับปรุงด้วย

การทดลองใช้หลักสูตร เริ่มทดลองเมื่อปี ค.ศ. 1975 ในโรงเรียน 8 แห่ง ในชั้นประถม 1 ประถม 4 มัธยมศึกษาตอนต้น 1 และมัธยมปลาย 1 (คือปี 1,4,6 และ 9) มีวิชาบังคับคือ ภาษา สังคมศึกษา วิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ ในปี ค.ศ. 1976 ทดลองระดับชั้นประถม 2 ประถม 5 มัธยมศึกษาตอนต้น 2 และมัธยมตอนปลาย 2 (คือปี 2,5,7 และ 10) การทดลองในปีที่ 2 เริ่มใช้หน่วยการสอน (module) และแก้ไขปรับปรุงร่างหลักสูตรของชั้นที่ทดลองปีแรกด้วย

ระบบการศึกษาใหม่ของอินโดนีเซียจะเปลี่ยนบทบาทครูให้เป็นที่มุ่งหวัง (role expected) เวลาครูในโรงเรียนทดลองได้รับการฝึกฝนอบรมเตรียมตัวเป็นอย่างดี จากอาจารย์มหาวิทยาลัยครูอย่างสม่ำเสมอ และสร้างหน่วยการสอนออกมาเป็นระยะ ๆ แล้วนำไปใช้โดย

ขั้นแรก แนะนำครูโรงเรียนทดลองให้เข้าใจในระบบเสียก่อน

ขั้นที่สอง สร้างบทเรียนสั้น ๆ (mini - course) ให้ครูทดลองกับชั้นเล็ก ๆ และมีการจัดทำหลักสูตรอบรมครูกึ่งประจำการด้วย เพื่อให้การปรับปรุงหลักสูตรประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย (Crellin, 1976 : 1 - 6)

ศรีลังกา

ในปี ค.ศ. 1971 ศรีลังกาได้ปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบ คือ การแก้ไขหลักสูตร และการให้การอบรมครู และได้แต่งตั้งคณะกรรมการหลักสูตรประถมศึกษา (Primary curriculum Committee) ขึ้น จัดทำหลักสูตร เนื้อหา วิธีสอน และทำหน้าที่บริการช่วยเหลือเกี่ยวกับหลักสูตรแก่ท้องถิ่น ส่วนการอบรมครู ศรีลังกาให้ความสำคัญมากเพราะครูเป็นสื่อในการเปลี่ยนแปลงเจตคติและพฤติกรรมของผู้เรียน จึงต้องสร้างนิสัยการแสวงหาความรู้จากแหล่งวิทยากรต่าง ๆ ให้แก่ครู และถือว่าจะต้องทำก่อนการผลิตวัสดุอุปกรณ์ เพื่อให้ครูได้เข้าใจสภาพ บทบาทและหน้าที่ของตน ดังนั้นในระหว่างปี ค.ศ. 1971 - 1972 จึงจัดการอบรมให้แก่ครูในโครงการทดลอง 500 คน และถูกคัดเลือกไว้ 15 คน ซึ่งเป็นตัวแทนจาก 15 เขตการศึกษา มาจัดทำคู่มือครู (guide line) ในวิชาต่าง ๆ สำหรับนำไปทดลองใช้ในระหว่างปี ค.ศ. 1972 - 1973 แล้วนำผลมาแก้ไขปรับปรุง เพื่อนำไปใช้ในโรงเรียน

ทั่วไปในปี ค.ศ. 1974 หลังจากปฏิบัติงานนี้แรกผ่านไป ปรากฏว่า
 ประมาณร้อยละ 20 ครุยังไม่เข้าใจวิธีการปรับปรุงการสอน
 ประมาณร้อยละ 30 ครูพยายามปรับปรุงวิธีการสอนอย่างแท้จริง
 ประมาณร้อยละ 40 ครูมีท่าทีแสดงให้เห็นว่ามีการเปลี่ยนแปลงวิธีสอนบ้างแล้ว
 ประมาณร้อยละ 10 ที่เหลือ ครุยังคงไม่เปลี่ยนแปลง ซึ่งเป็นพวกครูเก่าไม่ค่อยพอ
 ใจในการเปลี่ยนแปลง (Peiris, 1976 : 9 - 12)

การพัฒนาหลักสูตรในประเทศไทย

จากความจำเป็นที่จะต้องมี การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรซึ่งมีส่วนผลักดันอื่น ๆ เช่น ความ
 จำเป็นทางด้านเศรษฐกิจ สภาพธรรมชาติ สภาพการเมืองและสังคมมาเป็นแรงผลักดันให้เกิด
 การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรและการสอนในระดับประถมศึกษา กังต่อไป

1. สมัยก่อนตั้งกระทรวงศึกษาธิการ ประมาณ พ.ศ. 2414 หลักสูตรและการสอน
 มีจุดมุ่งหมายเพื่อมุ่งเน้นให้บุตรเรียนสามารถอ่านออก เขียนได้ และคิดคำนวณเลขคณิตไค้นอกจาก
 นั้นยังไค้นำเน้นการฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับกฎเกณฑ์ระเบียบรับราชการ ตลอดจนการฝึกนิสัย ทาม
 ประเพณีวัฒนธรรม และศาสนา

2. สมัยเมื่อก่อนตั้งกระทรวงศึกษาธิการ เมื่อปี พ.ศ. 2435 มีกรมศึกษาธิการ
 รับผิดชอบและดำเนินงานด้านการประถมศึกษาหรือการศึกษาชั้นมูล เรียกว่า สามัญศึกษา ใน
 ระยะแรกจุดมุ่งหมายของหลักสูตรไค้นมุ่งเน้น เฉพาะการ เรียนภาษาไทยและคณิตศาสตร์

ในปี พ.ศ. 2452 ไค้นประกาศแผนการศึกษาแห่งชาติเป็นครั้งแรก ไค้นกำหนดให้
 การเรียนชั้นมูลศึกษา มีกำหนด 3 ปี ต่อมาในปี พ.ศ. 2464 ไค้นมีโครงการจัดการศึกษา
 สำหรับประชาชนทั่วไป ไค้นจัดให้มีการเรียนด้านวิชาชีพและวิชาสามัญ จนถึงชั้นประถมปีที่ 5
 และถ้า เรียนถึงชั้นประถมปีที่ 3 สามารถจะแยกไปเรียนต่อในภาคการศึกษาพิเศษไค้นได้ และไค้น
 มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษาเมื่อปี พ.ศ. 2464

3. สมัยเปลี่ยนการปกครอง พ.ศ. 2475 จุดมุ่งหมายของหลักสูตรเพื่อฝึกคนให้
 รับราชการ โครงสร้างของหลักสูตรมีลักษณะเป็นองค์ 3 ของการศึกษา คือ พุทธิศึกษา
 จริยศึกษา และพลศึกษา ต่อมาในปี พ.ศ. 2494 ไค้นประกาศแผนการศึกษาแห่งชาติให้จัดการ
 ศึกษาโดยเน้นองค์ 4 ของการศึกษา คือ พุทธิศึกษา จริยศึกษา พลศึกษา และหัตถศึกษา

4. หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2503 มีวัตถุประสงค์ใหญ่อยู่ 4 ประการ คือ
- 4.1 มุ่งเน้นให้เด็กเรียนมีสำนึกแห่งตน
 - 4.2 มุ่งเน้นให้เด็กเรียนมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี
 - 4.3 มุ่งเน้นให้เด็กเรียนมีความสามารถและมีประสิทธิภาพในด้านเศรษฐกิจ
 - 4.4 มุ่งเน้นให้เด็กเรียนมีความรับผิดชอบต่อนานาชาติ

กระบวนการที่จะสร้างคุณลักษณะของเด็กให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร และการสอนได้แบ่งออกเป็น 8 หมวดวิชา ได้แก่

ภาษาไทย	คณิตศาสตร์
สังคมศึกษา	วิทยาศาสตร์
พลานามัย	ศิลปศึกษา
ภาษาอังกฤษ	หัตถศึกษา

การพัฒนาหลักสูตรและการสอนในระยะนี้มุ่งเน้นรายวิชา

5. การพัฒนาหลักสูตรเป็นรายวิชา กระทรวงศึกษาธิการได้จัดตั้งสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เมื่อเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2513 ทางสถาบันดำเนินการปรับปรุงหลักสูตร โดยเฉพาะวิชาคณิตศาสตร์ในระดับประถมศึกษาขึ้น เริ่มด้วยการกำหนดความมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม โครงร่างของหลักสูตรแนวใหม่ วิธีสอนและวิธีวัดผล การบรรจุเนื้อหาลงในหลักสูตรเพื่อเขียนเป็นแบบเรียน และนำบทเรียนแต่ละบทไปทดลองสอนย่อย (minitrials) กับนักเรียน แล้วนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาเป็นแนวทางแก้ไขปรับปรุงบทเรียนและเขียนคู่มือครู เมื่อแบบเรียนและคู่มือครูแต่ละชั้น สร็จพร้อมที่จะนำออกใช้แล้วทางสถาบันจัดให้มีการอบรมครูในโครงการทดลองสอน เป็นการเตรียมครูให้เข้าใจหลักสูตร วิธีสอนและวิธีวัดผลแนวใหม่ เพื่อสามารถนำไปปฏิบัติได้ โดยเริ่มทดลองสอนในปี พ.ศ. 2517 และจะประกาศใช้หลักสูตรใหม่ 2520 (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 2517 : 3 - 5) ซึ่งปัจจุบันทางกรมวิชาการได้นำเอาหลักสูตรวิชาคณิตศาสตร์มาบรรจุไว้ในหลักสูตรประโยคประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ค่าย

6. การพัฒนาหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ในปี พ.ศ. 2513 กระทรวงศึกษาธิการได้แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานปรับปรุงหลักสูตร (กปส.) ทำการปรับปรุงหลักสูตร คอมาคณะกรรมการดำเนินงานปรับปรุงหลักสูตรได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการ

วิเคราะห์หลักสูตรประถมศึกษา เพื่อพิจารณาข้อดีและข้อที่ควรปรับปรุงหลักสูตร คณะอนุกรรมการวิเคราะห์หลักสูตรประถมศึกษาประมวลข้อมูลจากรายงานการวิจัย การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจากแหล่งต่าง ๆ และเสนอรายงานการวิเคราะห์หลักสูตรไปหลายปี พ.ศ. 2514

ในปี พ.ศ. 2517 คณะกรรมการดำเนินงานการปรับปรุงหลักสูตรได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการปรับปรุงหลักสูตรประถมศึกษา คณะอนุกรรมการนี้ได้รวบรวมความคิดเห็นจากรายงานการวิเคราะห์หลักสูตรประถมศึกษาและจากแหล่งต่าง ๆ นำมาศึกษาและกำหนดจุดมุ่งหมาย หลักการ โครงสร้าง ของหลักสูตรประถมศึกษาขึ้น เป็นแนวทางในการดำเนินงานปรับปรุงหลักสูตร ต่อมาจึงได้แต่งตั้งคณะปฏิบัติการร่างเนื้อหาหลักสูตรประถมศึกษา อันประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนาหลักสูตร การวัดผล จิตวิทยา เทคโนโลยีทางการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะวิชา ศึกษานิเทศก์ ครู ผู้แทนหน่วยราชการ องค์กรต่าง ๆ โดยมีเจ้าหน้าที่กองการพัฒนาศูนย์ กรมวิชาการ เป็นผู้ประสานงานและเลขานุการ เพื่อยกร่างหลักสูตรกลุ่มทักษะ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ คณะปฏิบัติการโดยกร่างหลักสูตรตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2517 มีการประชุมพิจารณาปรับปรุงแก้ไขร่างหลักสูตร โดยศึกษานิเทศก์เขต ศึกษานิเทศก์ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ผู้แทนมหาวิทยาลัย วิทยาลัยครู ผู้เชี่ยวชาญในแขนงวิชาการต่าง ๆ ทั้งวิชาการศึกษาและวิชาสามัญ ผู้แทนที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรประถมศึกษา ครูใหญ่ ครู เขาร่วมพิจารณาด้วย คณะอนุกรรมการปรับปรุงหลักสูตรได้ร่างหลักสูตรประโยคประถมศึกษา พ.ศ. 2521 เสร็จในเดือน สิงหาคม พ.ศ. 2518 กระทรวงศึกษาธิการจึงได้แต่งตั้งคณะบรรณาธิการจัดทำคณับหลักสูตรประถมศึกษา และเสร็จเมื่อวันที่ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2518 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2518 : 5-6) และเพื่อให้ครูใช้หลักสูตรใหม่ได้สะดวกขึ้น กองการพัฒนาศูนย์ กรมวิชาการ ได้จัดประชุมปฏิบัติการร่างแผนการสอน สื่อการเรียนสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่หนึ่ง โดยมีครูจากส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ศึกษานิเทศก์ประจำมหาวิทยาลัย วิทยาการ ผู้แทนมหาวิทยาลัย และวิทยาลัยต่าง ๆ ร่วมดำเนินงาน ขณะเดียวกันสำนักงานเขตการศึกษาต่าง ๆ ทั้ง 12 เขต ได้จัดทำหลักสูตรท้องถิ่น แผนการสอนและสื่อการเรียนในส่วนของท่านด้วย แผนการสอนและสื่อการเรียนนี้จะนำไปใช้อบรมครูและทดลองสอนในโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง (วิเชียร เทียมเมือง, 2520 : 13 อ้างอิงจากกองการประถมศึกษา, 2519 : 1 - 7) ซึ่งกรมวิชาการได้คัดเลือกโรงเรียนทดลองที่มีขนาด คุณภาพ และสถานที่ต่าง ๆ กันจำนวน 25 โรงเรียน และกรมสามัญศึกษาขอรวมโครงการทดลองใช้หลักสูตรอีกจำนวน 9 โรงเรียน นอกจากนี้สำนักงานศึกษาธิการเขต

ขอทดลองร่างหลักสูตรทั้งที่เป็นแกนกลาง และส่วนที่แต่ละท้องถิ่นปรับปรุงให้เหมาะกับท้องถิ่น จำนวน 28 โรงเรียน โรงเรียนทดลองทั้งหลายได้เริ่มดำเนินการทดลองใช้ร่างหลักสูตร แผนการสอนและสื่อการเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่หนึ่งตั้งแต่ปีการศึกษา 2519 และในปีการศึกษา 2520 จะทดลองร่างหลักสูตรแผนการสอนและสื่อการเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่หนึ่งแก้ไขปรับปรุงแล้วเป็นครั้งที่ 2 ในเวลาเดียวกันจะเริ่มทดลองชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เป็นครั้งแรก และดำเนินการทดลองต่อไปตามกำหนดการดังนี้

ปีการศึกษา 2519	ทดลองร่างหลักสูตร	แผนการสอนและสื่อการเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่หนึ่ง	ครั้งที่ 1
ปีการศึกษา 2520	ทดลองร่างหลักสูตร	แผนการสอนและสื่อการเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่หนึ่ง	ครั้งที่ 2
	ทดลองร่างหลักสูตร	แผนการสอนและสื่อการเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่สอง	ครั้งที่ 1
ปีการศึกษา 2521	ทดลองร่างหลักสูตร	แผนการสอนและสื่อการเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่สอง	ครั้งที่ 2
	ทดลองร่างหลักสูตร	แผนการสอนและสื่อการเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่สาม	ครั้งที่ 1
ปีการศึกษา 2522	ทดลองร่างหลักสูตร	แผนการสอนและสื่อการเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่สาม	ครั้งที่ 2
	ทดลองร่างหลักสูตร	แผนการสอนและสื่อการเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่สี่	ครั้งที่ 1
ปีการศึกษา 2523	ทดลองร่างหลักสูตร	แผนการสอนและสื่อการเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่สี่	ครั้งที่ 2
	ทดลองร่างหลักสูตร	แผนการสอนและสื่อการเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ห้า	ครั้งที่ 1
ปีการศึกษา 2534	ทดลองร่างหลักสูตร	แผนการสอนและสื่อการเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ห้า	ครั้งที่ 2
	ทดลองร่างหลักสูตร	แผนการสอนและสื่อการเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่หก	ครั้งที่ 1
ปีการศึกษา 2535	ทดลองร่างหลักสูตร	แผนการสอนและสื่อการเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่หก	ครั้งที่ 2

ส่วนการประกาศใช้หลักสูตรใหม่นั้น จะเริ่มในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในปีการศึกษา 2521 แล้วประกาศใช้ในชั้นถัดไปในปีการศึกษาต่อไป ปีละชั้นจนครบ 6 ปี

7. การพัฒนาหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ในเดือนมกราคม พ.ศ. 2531 กรมวิชาการได้แต่งตั้งคณะกรรมการวิจัยขอรับในการประเมินผลหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 เพื่อทำหน้าที่

7.1 ประเมินความสอดคล้องของหลักสูตรต่อสภาพปัญหาและความต้องการด้าน เศรษฐกิจและสังคมของประเทศ และการนำข้อมูลไปใช้ในการดำเนินการพัฒนาประเมินผลและแนะแนว

7.2 ประเมินสภาพการเรียนการสอนในรายวิชา/กลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ รวมทั้งจุดเด่นและจุดค้อยของหลักสูตรที่ใช้ปฏิบัติในโรงเรียน

7.3 ประเมินคุณภาพของสื่อและการนำไปใช้

เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2531 กรมวิชาการได้แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อปรับปรุงจุดหมาย หลักการ โครงสร้าง ความต่อเนื่องของหลักสูตร กำหนดความหมายและคำอธิบายของคำที่ใช้ในหลักสูตร และกำหนดแนวทางในการบริหารหลักสูตร

เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2531 กระทรวงศึกษาธิการได้ตั้งคณะทำงานปรับปรุงจุดประสงค์และคำอธิบายรายวิชา/เนื้อหาทุกกลุ่มประสบการณ์ ในเดือนกรกฎาคมปีเดียวกัน กระทรวงศึกษาธิการได้ตั้งคณะบรรณาธิการหลักสูตรและจัดทำคู่มือหลักสูตร

เดือนกันยายน พ.ศ. 2533 กรมวิชาการได้ตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจประสานงานการปรับปรุงเอกสารหลักสูตร เพื่อกำหนดแนวทางการปรับปรุงเอกสารหลักสูตรเพื่อให้ทันสมัยในปีการศึกษา 2534 และประสานงานการดำเนินงานปรับปรุงเอกสารหลักสูตร พิจารณาค้นฉบับที่ปรับปรุงแล้วนำเสนอกรม

เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2533 กระทรวงศึกษาธิการได้มีคำสั่งเรื่องให้ใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)

ปีการศึกษา 2534 ให้ใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2531 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) เฉพาะชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ส่วนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 - 6 ให้ใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521

ปีการศึกษา 2535 ให้ใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) เฉพาะชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 2 ส่วนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 6 ให้ใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521

ปีการศึกษา 2536 ให้ใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) เฉพาะชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 3 ส่วนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 ให้ใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521

ปีการศึกษา 2537 ให้ใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) เฉพาะชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 4 ส่วนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ให้ใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521

ปีการศึกษา 2538 ให้ใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) เฉพาะชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 5 ส่วนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ให้ใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521

ตั้งแต่ปีการศึกษา 2539 ให้ใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6

สำหรับโรงเรียนที่อยู่ในโครงการโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตรของกรมวิชาการ ซึ่งเปิดสอนตามหลักสูตรประถมศึกษา ให้ใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) พร้อมกันทุกชั้นตั้งแต่ปีการศึกษา 2533 เป็นต้นไป

ข. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยต่างประเทศ

โจฮันเซน (Johansen, 1967 : 82) วิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างอิทธิพลของการรับรู้ของครูกับการตัดสินใจใช้และส่งเสริมหลักสูตรในห้องเรียน โดยให้ครู 195 คน ที่สุ่มจากโรงเรียนทั้ง 4 ระดับ ของรัฐอิลลินอยตอบแบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่าครูที่มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาหลักสูตร เป็นผู้ส่งเสริมและแนะนำไปปฏิบัติได้ดีกว่าครูที่ไม่มีส่วนร่วม และโจฮันเซน ยังได้ชี้ให้เห็นความสำคัญของครูว่าเป็นผู้มีอิทธิพลต่อการวางแผนพัฒนาหลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ แลงเจนบัค (Langenbach, 1972 : 35 - 38) เกี่ยวกับการพัฒนาเครื่องมือทดสอบเจตคติของครูต่อการใช้และการวางแผนหลักสูตร โดยให้ครู 803 คน กับผู้บริหารทุกระดับอีก 274 คน ตอบแบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่าครูที่มีส่วนร่วมในการวางแผนหลักสูตร ให้ความสำคัญสูงกว่าพวกที่ไม่มีส่วนร่วมระดับการศึกษาและประสบการณ์การสอนของครูก็มีอิทธิพลต่อคะแนนของการทดสอบด้วย

ชิม (Shim, 1964 : 5225 - 5226) ศึกษาลักษณะ 4 อย่างของครู คือ เกรดเฉลี่ย ผลการเรียน (College Grade Point Average) ประสิทธิภาพครู วุฒิ และประสบการณ์การสอนของครูจะส่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนภายใน 5 ปีหรือไม่ โดยศึกษาจากระเบียบสะสมของนักเรียนชั้นที่หก จำนวน 124 คน และศึกษาประวัติครูที่เคยสอนนักเรียนกลุ่มตัวอย่างตั้งแต่ชั้นปีที่หนึ่งถึงห้า แล้วทดสอบผลการเรียนวิชาเลขคณิต ภาษาและการอ่านของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนที่เรียนกับครูที่ไต่เกรดสูงกว่า 2.50 จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านภาษาสูงกว่านักเรียนที่เรียนกับครูที่ไต่เกรดต่ำกว่า 2.50 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
2. นักเรียนที่เรียนกับครูที่ไม่มีปริญญาจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนกับครูที่มีปริญญา

3. นักเรียนที่เรียนกับครูที่มีประสบการณ์การสอนมากกว่า 10 ปี จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนกับครูที่มีประสบการณ์การสอนน้อยกว่า 10 ปี

จากการศึกษาเห็นวาระคับการศึกษาและประสบการณ์ของครูเป็นปัจจัยด้านหนึ่งที่ส่งผลให้ครูมีความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรแตกต่างกัน เมื่อครูนำหลักสูตรไปใช้ซึ่งทำให้ผลการเรียนของนักเรียนแตกต่างกัน ซึ่งยังสอดคล้องกับการวิจัยของ

คารูเธอร์ (Caruther, 1967 : 1978 - A) ไต่ศึกษาเปรียบเทียบการเรียนของนักเรียนซึ่งสอนโดยครูที่มีประสบการณ์และครูที่ไม่มีประสบการณ์ ครูที่ได้รับการฝึกฝนมา เพื่อสอนวิทยาศาสตร์โดยเฉพาะ และครูที่ไม่ได้รับการฝึกฝนมาโดยเฉพาะ ผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนที่สอนโดยครูที่ได้รับการฝึกฝนมา เพื่อสอนวิทยาศาสตร์และมีประสบการณ์มากมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงที่สุด
2. นักเรียนที่สอนโดยครูที่ได้รับการฝึกฝนมา เพื่อสอนวิทยาศาสตร์ แต่มีประสบการณ์น้อยมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรองลงมาเป็นอันดับสอง
3. นักเรียนที่สอนโดยครูที่ไม่ได้รับการฝึกฝนมา เพื่อสอนวิทยาศาสตร์แต่มีประสบการณ์มากมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรองลงมาเป็นอันดับสาม
4. นักเรียนที่สอนโดยครูที่ไม่ได้รับการฝึกฝนมา เพื่อสอนวิทยาศาสตร์และไม่มีประสบการณ์จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนน้อยที่สุด

จากเอกสารและผลงานวิจัยดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าครูมีบทบาทสำคัญในการพิจารณาหลักสูตร การสำรวจความคิดเห็นของครูผู้ใช้หลักสูตรเป็นส่วนหนึ่งทำให้ทราบข้อดีและข้อบกพร่องของหลักสูตรใด เพื่อผลนั้นมาแก้ไขปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น และเอกสารและงานวิจัยที่กล่าวแล้วจะเห็นว่า ครูมีวิสัยและประสบการณ์ต่าง ๆ กัน มีความคิดเห็นต่อหลักสูตรสอดคล้องและแตกต่างกัน

งานวิจัยในประเทศ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2503

ในปี พ.ศ. 2507 ประกิจ รัตนสุวรรณ (ประกิจ รัตนสุวรรณ, 2507 : 130-145) ได้วิจัยเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษา ภาคการศึกษา 1 เกี่ยวกับหลักสูตรชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พุทธศักราช 2503 โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูใหญ่ 24 คน ศึกษานิเทศก์ 111 คน ผลการวิจัยพบว่า ครูใหญ่ส่วนมากยอมรับว่าประมวลการสอนมีความสอดคล้องกับหลักสูตร เนื้อหาแต่ละวิชาในหลักสูตรมีความเหมาะสมและมีคุณค่าเป็นพื้นฐานในการเรียนชั้นต่อไปได้ ครูใหญ่ 12 คน ให้ความเห็นว่าวิชาศิลปะศึกษาคควรยกเลิก เพราะมีเนื้อหาไม่เหมาะสมยากและมากเกินไป และต้องการเพิ่มเวลาเรียนวิชาเลขคณิตและภาษาไทยให้มากขึ้น ศึกษาธิการอำเภอ และศึกษาธิการจังหวัดส่วนมากมีความเห็นว่า ความมุ่งหมายทั่วไปของหลักสูตรไม่เหมาะสมกับผู้เรียน และชุมชน นอกจากนี้ครูใหญ่ให้ความเห็นว่า ครูส่วนใหญ่สอนได้ไม่ครบถ้วนตามหลักสูตรการอบรม และการช่วยเหลือครูยังมีน้อย

ในปีเดียวกัน ไพฑูรย์ ชรรณแสง (ไพฑูรย์ ชรรณแสง, 2507 : 75 - 83) ได้วิจัยเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เกี่ยวกับหลักสูตรวิชาสังคมศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พุทธศักราช 2503 โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูสอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนต่าง ๆ จำนวน 24 โรงเรียน ของภาคการศึกษา 1 จำนวน 106 คน ผลการวิจัยพบว่า ครูส่วนมากเห็นความมุ่งหมายทั่วไป เนื้อหา และประมวลการสอนไม่ชัดเจน เนื้อหาไม่เหมาะสมกับท้องถิ่น แต่มีความยากง่ายและความมากมายเหมาะสมกับอัตราเวลาเรียนดี เป็นพื้นฐานสำหรับเรียนในชั้นต่อไปได้ ครูยอมรับว่าอุปกรณ์การสอนมีความจำเป็นต่อการสอน ครูจำนวน 22 คน เสนอแนะการสอนไว้ว่า ควรให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนจะทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาได้

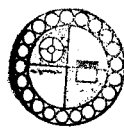
และ จิตรรา สังข์สะอาด (จิตรรา สังข์สะอาด, 2507 : 74 - 83) ได้ศึกษาความคิดเห็นของครูประถมศึกษาปีที่ 4 ในภาคการศึกษา 1 เกี่ยวกับหลักสูตรวิทยาศาสตร์เบื้องต้น ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พุทธศักราช 2503 ทำการศึกษากับครู 60 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ สรุปผลว่าอัตราเวลาเรียนและเนื้อเรื่องต่าง ๆ ในหลักสูตรมีความเหมาะสมดีแล้ว แต่ความมุ่งหมายไม่ค่อยชัดเจน ไม่เหมาะสมกับวัยและความต้องการของสังคมนัก ครูวัดผลการเรียนของเด็กตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ เด็กมีความสามารถที่จะนำความรู้ไปใช้ใน

ชีวิตประจำวันค่อนข้างน้อยมาก ครูมีความคิดเห็นว่าเก็บประมาณครึ่งหนึ่งเท่านั้นที่ได้รับผลการเรียนครบตามความมุ่งหมายของวิชาวิทยาศาสตร์ของตน

เสถียร สมัตถภาพงศ์ (เสถียร สมัตถภาพงศ์, 2519 : 125) ได้ประเมินผลหลักสูตรประถมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2503 หมวดวิชาพลานามัย โดยสอบถามความคิดเห็นของครู ผู้บริหารและศึกษานิเทศก์ทั้งหมด 259 คน พบว่าเนื้อหาวิชาสุขภาพที่มีความบกพร่องมากไปหาเนื้อหาที่มีความบกพร่องน้อยตามลำดับดังนี้ คือ

1. เรื่องความสำคัญของการชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง ตลอดจนการทดสอบสมรรถภาพของตนเอง
2. เรื่องการบำรุงร่างกาย เช่น เรื่องอาหารการกิน ตลอดจนการออกกำลังกาย และการพักผ่อน
3. เรื่องสิ่งเสพติดให้โทษ และสิ่งที่เป็นพิษต่อร่างกาย
4. เรื่องการควบคุมป้องกันโรคติดต่อ ตลอดจนป้องกันโรคภัยไข้เจ็บที่มีจะเกิดขึ้นแก่เด็ก
5. เรื่องการป้องกันรักษาอวัยวะที่สำคัญของร่างกายทั้งภายนอกและภายใน
6. เรื่องการปลูกฝังสุขนิสัยที่จำเป็น

จากรายงานการวิจัยดังกล่าวจะเห็นได้ว่าหลักสูตรประถมศึกษา 2503 มีความบกพร่องในด้านความชัดเจนของความมุ่งหมาย หลักสูตรไม่สามารถสื่อความหมายให้ครูมองเห็นแนวทางที่จะนำไปใช้ได้จริง เนื้อหาไม่เหมาะสมกับท้องถิ่น ครูไม่สามารถสอนได้ครบถ้วนตามหลักสูตรที่กำหนดไว้ ซึ่งในเรื่องนี้สอดคล้องกับผลการวิเคราะห์หลักสูตรประโยคประถมศึกษา 2503 ที่คณะอนุกรรมการวิเคราะห์หลักสูตรประถมศึกษาพบว่า หลักสูตรกำหนดความมุ่งหมายไว้วางขวางและเป็นสากลเกินไป ไม่มีความสัมพันธ์กับลักษณะเนื้อหาวิชาและการเรียนการสอน ทั้งเป็นการกำหนดพฤติกรรมเกี่ยวกับความรู้สึกและค่านิยม (Affective Domain) มากเกินไป แต่ลักษณะเนื้อหาวิชาและสภาพการเรียนการสอนเป็นเรื่องเกี่ยวกับความรู้ (Cognitive Domain) เป็นส่วนมาก หลักสูตรประถมศึกษา 2503 นี้ได้กำหนดความมุ่งหมายเนื้อหาและอัตราเวลาเรียนไว้อย่างคร่าว ๆ และไม่ได้กำหนดลักษณะกิจกรรม การเรียนการสอน วิธีสอน และการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนไว้ ครูจึงไม่สามารถดัดแปลงหลักสูตรไปใช้ในโรงเรียนได้ก็พอ อันเนื่องมาจากหลักสูตรเขียนไว้ไม่ชัดเจนและไม่ให้แบบอย่างที่จะเป็นแนวทางให้

ครูและนักเรียนนำไปปฏิบัติได้ จึงทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาต่าง ๆ ค่ากว่าเกณฑ์
 หลักสูตรกำหนด (กรมวิชาการ, 2517 : 3 - 5)

จากขอบกพร่องของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2503 กังกล่าวแล้ว จึงทำให้นักการศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับหลักสูตรได้ตระหนักถึงความจำเป็นอันเร่งด่วนที่จะต้องปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสม ในที่สุดหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ก็ได้จัดทำสำเร็จและได้มีการประกาศใช้ในปีการศึกษา 2521 ซึ่งมีผู้ทำการวิจัยหลักสูตรประถมศึกษา 2521 หลาย ๆ งานแตกต่างกัน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521

ชำรง ชุทธิ (ชำรง ชุทธิ, 2521 : 130 - 134) ได้วิเคราะห์เนื้อหาหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตที่สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น โดยส่งแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูที่มีเนื้อหาหลักสูตรประถมศึกษาที่กำลังทดลองใช้ทุกภาค คือ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้ และในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า เนื้อหาหลักสูตรที่จะนำไปใช้ได้ทันทีระดับชั้น ป.1 - ป.2 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ และภาคกลาง ได้แก่ เรื่อง โรงเรียนของเรา ในภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ เรื่อง ชีวิตในบ้าน สำหรับเรื่องอื่น ๆ นอกจากเรื่องดังกล่าวแล้วต้องนำไปปรับปรุงเสียก่อนจึงจะใช้ได้แต่ละภาค

ในระดับชั้น ป.3 - ป.4 เนื้อหาหลักสูตรที่ใช้ได้ในภาคเหนือ ภาคใต้ และภาคกลาง ได้แก่ เรื่องชุมชนของเรา นอกจากนั้นต้องนำไปปรับปรุงก่อนจึงจะใช้ได้ในแต่ละภาค

สำหรับกรุงเทพมหานคร ไม่มีเนื้อหาใดในกลุ่มวิชานี้เหมาะสมที่จะเอาไปใช้ได้ทันที

แก้วตา คณะวรรณ (แก้วตา คณะวรรณ, 2521 : 89 - 94) ได้ทำการวิจัยความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ของครูใหญ่ประธานกลุ่มโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 66 คน สรุปว่า ครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แม้ว่าจะได้รับการอบรมเกี่ยวกับหลักสูตรประถมศึกษา 2521 มาแล้ว ยังมีความเข้าใจหลักสูตรใหม่อยู่ในเกณฑ์ไม่น่าพอใจ โดยเฉพาะในคานความมุ่งหมายการสอนและการประเมินผล

บึงอร พุ่มสะอาด (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2521 : 21 - 22 อ้างอิงจาก บึงอร พุ่มสะอาด) ได้วิจัยความคิดเห็นของครูชั้นประถมปีที่หนึ่งที่มีต่อการใช้หลักสูตร

ประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 โดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ทุกสังกัดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 542 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. สถานภาพครูหญิงมากกว่าครูชาย ครูส่วนมากสมรสแล้ว อายุของครูอยู่ในช่วง 21 - 30 ปี ครูประถมปีที่ 1 ส่วนมากวุฒิ ป.กศ.สูง หรือเทียบเท่า รับผิดชอบนักเรียนน้อยกว่า 26 คน ครูสมัครใจสอนพอ ๆ กับจำใจสอน นอกจากนี้มีความเห็นว่าการอบรมก่อนสอนยังไม่เพียงพอ
 2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตร ครูเข้าใจหลักสูตรพอสมควร เห็นพ้องกับหลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษ งานช่าง ภาษาไทย ดนตรีและนาฏศิลป์ยากเกินความสามารถของนักเรียน ครูไม่สามารถปฏิบัติได้ เวลาเรียนครูเห็นว่าใช้เวลาเรียนน้อยไม่สามารถสอนได้ทัน
 3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการสอน ครูเห็นด้วยกับหลักการของหลักสูตรใหม่ในเรื่องให้เด็กคิดเป็น คิดได้ ควรอธิบายน้อย จัดกิจกรรมแทนการประเมินผลตามสมุคประจำชั้น คู่มือครูและแผนการสอนเป็นเครื่องมือสำคัญของครูยิ่งกว่าแบบเรียน การสอนภาษาไทยตามแบบเรียนทำให้เด็กอ่านได้เร็วกว่าแบบเก่า ครูเห็นด้วยและไม่เห็นด้วยเท่า ๆ กันกับการที่นักเรียนประถมปีที่ 1 สามารถเรียนแบบคนคว่ำได้ การสอนให้อ่านออก คิดเลขเป็น ก่อนจึงสอนกลุ่มบูรณาการอื่น ๆ การทัศนศึกษาการเรียนตามหลักสูตรใหม่ทำให้เด็กอ่อนทางวิชาการ
 4. ปัญหาและอุปสรรคและข้อเสนอแนะ ครูส่วนใหญ่มีปัญหการสอนวิชาภาษาไทย เลขคณิต ดนตรี นาฏศิลป์ ซากอุปกรณ์ นักเรียนขาดเรียนบ่อย และมีสติปัญญาแตกต่างกันความเข้าใจเรื่องการประเมินผลตามหลักสูตรใหม่ หนังสือเรียนไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน แผนการสอนได้รับไม่ครบทุกห้องเรียน ครูเสนอแนะว่าควรจัดการอบรมครูก่อนเปิดภาคเรียน ควรสาธิตการสอนวิธีต่าง ๆ และชี้แจงแนวการประเมินผลให้ครูเข้าใจ ควรแจกคู่มือครูให้ครบทุกห้องเรียน ควรมีรายละเอียดของวิชากลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต แบบเรียนควรปรับปรุงรูปแบบให้คงทนน่าอ่าน เนื้อหาควรเรียงจากง่ายไปหายาก และควรเสรีให้ทันแก่การศึกษา
- รัตน ยืนนาน (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2521 : 20 อ้างอิงจาก รัตน ยืนนาน) ได้วิจัยความคิดเห็นของครูและผู้บริหารเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรประถมศึกษาปี 2521 โดยใช้ครูประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 650 คน ครูใหญ่ หัวหน้าหมวดการศึกษา ศักขานิเทศก์ และหัวหน้าส่วนการศึกษา 560 คน ในเขตจังหวัดเพชรบุรีและประจวบคีรีขันธ์ ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้บริหารการศึกษามีความคิดเห็นว่า เนื้อหาในหลักสูตรนั้นจัดได้เหมาะสมกับสภาพสังคมไทยในปัจจุบันมาก ตลอดจนผู้เรียนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตจริงได้ ปัญหาการจกกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อการเรียน ตลอดจนการประเมินผลไม่สามารถทำให้บรรลุเป้าหมายอย่างแท้จริงได้ เพราะโรงเรียนแต่ละแห่งไม่สามารถจัดหาสื่อการเรียนมาสนองกิจกรรมการเรียนการสอนได้ครบตามแผน และอาจไม่เหมาะสมกับเด็กในวัยนั้น ๆ เพราะเด็กยังไม่เคยชินกับวิธีการนี้ การประเมินผลอาจสร้างความยุ่งยากแก่ครูมาก อัตราเวลาเรียนอาจมีข้อบกพร่องในข้อที่ว่าไม่สามารถจัดได้ตามที่ตาราง เพราะอาจมีเรื่องซ่อมเสริมมาแทรก ทำให้ฝึกแผนการสอน เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมอาคารสถานที่ โรงเรียนส่วนใหญ่ยังไม่พร้อมที่จะให้ดำเนินการตามกิจกรรมในหลักสูตรใหม่ได้

2. ครูประจำการ ผู้มีหน้าที่สอนชั้นประถมศึกษา 1 ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า เนื้อหาต่าง ๆ ในหลักสูตรนั้นเหมาะสมดีแล้ว ปัญหาใหญ่ ๆ อยู่ที่การจกกิจกรรมการเรียนและสื่อการเรียน ซึ่งส่วนใหญ่เห็นว่าเวลานำไปปฏิบัติจริงยอมทำไต่ยาก เพราะความไม่พร้อมทั้งกำลังครูและงบประมาณ แหล่งความรู้ไม่สามารถหาได้เพียงพอและตรงกับที่แผนการสอนวางไว้

3. ความคิดเห็นทั่วไป อยู่ที่การจกกิจกรรมการเรียน การจัดสื่อการเรียนและสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ความไม่พร้อมของครูผู้สอนและงบประมาณ ตลอดจนตัวเด็กนักเรียนเองจำเป็นต้องแก้ไข และได้รับการพิจารณาเป็นประเด็นแรก

บุญนิตย ไวลูศักดิ์ (บุญนิตย ไวลูศักดิ์, 2522 : 139 - 143) ได้วิจัยเพื่อสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาและครูประจำการโรงเรียนประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับปัญหาการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ซึ่งใช้กลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหารการศึกษา 266 คน ครูประจำการ 251 คน และนักเรียน 120 คน สรุปผลการวิจัย คือ

1. ผู้บริหารการศึกษาและครูประจำการมีความคิดเห็นส่วนใหญ่ไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 ในด้านจุดมุ่งหมายของหลักสูตร กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียน การวัดและการประเมินผล

2. ผู้บริหารการศึกษาและครูประจำการมีความคิดเห็นส่วนใหญ่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 ในด้านความเข้าใจและปัญหาการใช้หลักสูตร และการบริหารหลักสูตร

3. หัวข้อที่ผู้บริหารการศึกษาและครูประจำการมีความเห็นว่ามีปัญหามาก คือ เรื่องการได้รับความช่วยเหลือจากศึกษานิเทศก์ ทักษะในการสอนแบบรายงาน การสอนเชิงคุณ

กระบอก การสอนโดยใช้หุ่นมือ การเตรียมความพร้อมของเด็ก การใช้เครื่องรับวิทยุ เทป โทรทัศน์ การใช้รายการโทรทัศน์ การขาดแคลนงบประมาณและวัสดุสำหรับสร้างสื่อการสอน อาคารเรียน อาคารประกอบ การบริการนักเรียน และความจำกัดของเนื้อที่บริเวณโรงเรียน

4. ครูที่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ชอบที่สุด เป็นเพศหญิงวัยสาว และสวามี วิชาที่เรียนนักเรียนส่วนใหญ่ไม่รู้จักวิชาวิทยาศาสตร์และบูรณาการ วิชาที่เกี่ยวกับการปฏิบัติ นักเรียนส่วนใหญ่ใฝ่ลงมือปฏิบัติจริง ๆ แต่ครูมีความกระตือรือร้นเฉพาะในระยะต้น ๆ ของภาคเรียนเท่านั้น ทางด้านการวัดและการประเมินผลส่วนใหญ่ครูปฏิบัติตามคู่มือครูและแผนการสอน เสนอแนะพอสมควร

และ สุกัญญา สุจริตจิตร (สุกัญญา สุจริตจิตร, 2522 : 143 - 153) ได้วิจัยปัญหาการเรียนการสอนกลุ่มบูรณาการตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งใช้กลุ่มตัวอย่างครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สี่สังกัด คือ สังกัดกรมสามัญศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด สังกัดเทศบาล และสังกัดการศึกษาเอกชน เป็นจำนวน 405 คน ผลการวิจัยสรุปได้ว่าครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนประถมศึกษาสี่สังกัดในจังหวัดนครราชสีมามีปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอนกลุ่มบูรณาการตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ในระดับน้อย มีครูเพียงชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดเพียงสังกัดเดียวเท่านั้นมีปัญหาเกี่ยวกับการสอนกลุ่มบูรณาการตามหลักสูตรประถมศึกษา 2521 อยู่ในระดับปานกลาง

การเปรียบเทียบความแตกต่างของปัญหาการเรียนการสอนกลุ่มบูรณาการตามหลักสูตรประถมศึกษา 2521 ของครูประถมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนประถมศึกษาสี่สังกัด ในจังหวัดนครราชสีมา เกี่ยวกับค่านาง ๆ ผลปรากฏว่า

ในค่านความถี่รวมยอดหรือหลักการครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนประถมศึกษาทุกสังกัดมีปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอนในค่านนี้ไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 แต่จะมีปัญหาการเรียนการสอนในค่านจุดประสงค์การเรียนรู้อันเนื้อหา ค่านกิจกรรมการเรียน สื่อการเรียน ค่านการประเมินผล แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ .01

อารี สายธร (อารี สายธร, 2507 : 82 - 101) ได้ศึกษาความคิดเห็นของครูผู้ให้หลักสูตรทั่วไปชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พ.ศ. 2503 โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูสอนชั้นประถมศึกษาปีที่หนึ่งในโรงเรียนต่าง ๆ ของภาคศึกษาหนึ่งจำนวน 106 คน ผลการวิจัยพบว่า ครูส่วนมากเห็นด้วยกับเนื้อหาและวิชาของหลักสูตรว่ามีความเหมาะสมกับอัตราเวลา

เรียน เนื้อหาเหมาะสมที่จะเป็นพื้นฐานในการเรียนชั้นต่อไปได้ ประมวลการสอนชัดเจนสอดคล้องกับหลักสูตรและช่วยครูในการเตรียมการสอน แต่ครูส่วนมากเห็นว่าความมุ่งหมายของหลักสูตรไม่ชัดเจน เนื้อหาวิชาสังคมศึกษา วิทยาศาสตร์ และศิลปศึกษา ไม่เหมาะสมกับท้องถิ่น ครูไม่สามารถสอนไต่ถามทันตามหลักสูตร นอกจากนี้ยังพบว่า

1. ครูมีวุฒิเห็นว่าความมุ่งหมายเฉพาะวิชาสอดคล้องกับความมุ่งหมายทั่วไป ส่วนครูไม่มีวุฒิมีความคิดเห็นตรงกันข้าม ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. ครูที่มีประสบการณ์การสอนน้อยกว่า 5 ปี เห็นว่าอัตราเวลาเรียนวิชาภาษาไทยยังไม่เหมาะสม ส่วนครูที่มีประสบการณ์การสอนมากกว่า 5 ปีขึ้นไป เหมาะสมแล้ว ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เพ็ญศรี หวังแก้ว (เพ็ญศรี หวังแก้ว, 2507 : 71 - 81) ได้วิจัยความคิดเห็นของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พุทธศักราช 2503 โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูสอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในโรงเรียนต่าง ๆ ของภาคการศึกษาหนึ่ง จำนวน 69 คน ผลการวิจัยพบว่าครูส่วนมากเห็นด้วยในแต่ละวิชาของหลักสูตร ว่ามีความยากง่าย ความมากน้อย และอัตราเวลาเรียนเหมาะสมและเป็นพื้นฐานสำหรับเรียนชั้นต่อไปได้ แต่ครูส่วนมากเห็นว่าความมุ่งหมายทั่วไปของหลักสูตรไม่ชัดเจน ไม่สอดคล้องกับท้องถิ่น ครูส่วนมากไม่สามารถสอนไต่ถามทันตามหลักสูตร นอกจากนี้ยังพบว่าครูมีวุฒิกับครูไม่มีวุฒิมีความคิดเห็นแตกต่างกันในเรื่องที่หลักสูตรกำหนดให้เรียนในวิชาสังคมศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่ไม่มีวุฒิเห็นด้วยที่หลักสูตรกำหนดให้เรียนวิชาสังคมศึกษา ส่วนครูมีวุฒิไม่เห็นด้วย

กฤษณา ชำยยัง (กฤษณา ชำยยัง, 2513 : 175) ได้วิจัยความคิดเห็นของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดเทศบาลนครกรุงเทพฯ เกี่ยวกับงานวิชาการ โดยใช้ประชากรทั้งสิ้น 97 คน ผลการวิจัยพบว่า ครูใหญ่ทั้งหมดสนใจเกี่ยวกับหลักสูตร วิธีสอน โดยทั่วไปอยู่ในระดับปานกลาง และเกี่ยวกับงานอุปกรณ์การสอนน้อยมาก ครูใหญ่ที่มีวุฒิสูงมีความเข้าใจงานวิชาการสูง และครูใหญ่ที่มีประสบการณ์ในการเป็นครูใหญ่นาน อายุราชการสูง และมีอายุจริงสูงมีความเข้าใจงานวิชาการต่ำ ปัญหาและอุปสรรคมีมาก คือโรงเรียนไม่มีงบประมาณจัดตั้งห้องสมุด ไม่มีครูบรรณารักษ์และหนังสือมีไม่เพียงพอ หนังสือไม่เหมาะสมกับเด็ก อุปกรณ์ไม่มีเพียงพอ บริเวณคับแคบ ครูใหญ่ทำงานธุรการมากกว่างานวิชาการ

สุพจน์ พดกษวัน (สุพจน์ พดกษวัน, 2516 : 104 - 107) ใ้ทำกาการวิเคราะห์ และประเมินผลหลักสูตรวิชาภาษาไทยในระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา ซึ่งพบว่าความ เข้าใจจุดมุ่งหมายของหลักสูตรของครูแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มหนึ่งมีความ เข้าใจดี แต่อีกกลุ่ม หนึ่งมีความ เข้าใจน้อย และพบว่า

1. ครูที่มีอายุต่างกันมีความ เข้าใจจุดมุ่งหมายของหลักสูตรไม่แตกต่างกันอย่างมีนัย สำคัญทางสถิติ
2. ครูที่มีประสบการณ์การสอนนาน มีความ เข้าใจจุดมุ่งหมายของหลักสูตรดีกว่ากลุ่ม ครูที่สอนมานานอ้อย
3. กลุ่มครูที่มีคะแนนความ เข้าใจจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสูงมีคะแนนในการบวนาการ สอนและการประเมินผลสูงกว่ากลุ่มครูที่มีคะแนนความ เข้าใจจุดมุ่งหมายของหลักสูตรต่ำ อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
4. ครูส่วนน้อยที่ใช้วิธีสอนตามหลักภาษาศาสตร์
5. การออกข้อสอบเพื่อประเมินผลความรู้ของนักศึกษา ครูออกข้อสอบวัดความรู้ ความจำเป็นส่วนใหญ่
6. นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนภาษาไทยระดับพอใช้ สำหรับในปี พ.ศ. 2519 ซึ่งเป็นปีที่กำลังทดลองใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2520 (ฉบับร่างครั้งที่ 1) วิเชียร เทียมเมือง (วิเชียร เทียมเมือง, 2520 : 139-157) ได้ศึกษาความคิดเห็นของครูชั้นประถมปีที่ 1 เกี่ยวกับหลักสูตรประโยคประถมศึกษาปีที่ 1 พบว่า
 1. ครูส่วนมากเข้าใจจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่พอสมควร และมีความคิดเห็นว่า จุด มุ่งหมายของหลักสูตรชัดเจนและเหมาะสมกับวัยของผู้เรียนพอสมควร เนื้อหาสอดคล้องกับจุดมุง หมายของหลักสูตร แผนการสอนชัดเจนและมีส่วนช่วยในการเตรียมการสอน แต่คงต้องเปลี่ยนแปลง เนื้อหาในแผนการสอนจริงศึกษา คนตรีและนาฏศิลป์ อัตรารเวลาเรียนควรเพิ่มในกลุ่มทักษะ
 2. ครูที่มีวุฒิต่างกัน และภาคภูมิศาสตร์ต่างกัน มีความคิดเห็นหลักสูตรต่างกันเป็น ส่วนมาก
 3. ครูที่มีประสบการณ์ต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรต่างกันเป็นส่วนน้อย ยก เว้นในเนื้อหาของกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ความเหมาะสมของเนื้อหาภาษาไทย และความ มากน้อยของเนื้อหาในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต และครูที่อยู่ในภาคภูมิศาสตร์ต่างกันมีความ

คิดเห็น เรื่องความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาหลักสูตรเสริมประสบการณ์ชีวิต กลุ่มการเรียนรู้ อาชีพกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแตกต่างกัน

เพ็ญศรี สีนภา (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2521 : 18 อ้างอิงจาก เพ็ญศรี สีนภา) ได้ทำการวิจัยความเข้าใจของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรประถมศึกษา 2521 ระหว่างครูที่จำแนกตามประสบการณ์การสอนและวุฒิของครู โดยใช้กลุ่มตัวอย่างคือครูสอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สังกัดกรมสามัญศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัด และเทศบาลในจังหวัดยโสธร จำนวน 172 คน ผลสรุปของการวิจัยพบว่า ครูที่มีประสบการณ์การสอนประถมศึกษาปีที่ 1 มาก มีความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรประถมศึกษา 2521 เท่ากับ 49.83 % และครูที่มีประสบการณ์การสอนประถมศึกษาปีที่ 1 น้อย มีความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรประถมศึกษา 2521 เท่ากับ 50.83 %

สำหรับครูที่มีวุฒิศาสตราวุฒิต่างๆ เข้าใจหลักสูตรประถมศึกษาเท่ากับ 47.83 % และครูที่มีวุฒิศาสตราวุฒิต่างๆ มีความเข้าใจหลักสูตรประถมศึกษา 2521 เท่ากับ 48.68 % เมื่อทดสอบนัยสำคัญปรากฏว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ

จากผลการวิจัยและเอกสารดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาหลักสูตร และนำหลักสูตรไปใช้ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย การเตรียมครูผู้สอนหลักสูตรจึงเป็นเรื่องสำคัญมาก การสำรวจความคิดเห็นของครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาที่มีต่อหลักสูตรนั้น เป็นทางหนึ่งที่จะทำให้เราทราบจุดเด่นจุดด้อยของหลักสูตร และผู้สอนหลักสูตรเอง และนำผลที่ได้มาแก้ไขปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมยิ่งขึ้นต่อไป จากเอกสารการวิจัยดังกล่าวเป็นส่วนที่ทำให้ผู้วิจัยได้นำมาเป็นแนวในการตั้งสมมติฐานของการวิจัยครั้งนี้

สมมติฐานของการวิจัย

1. ครูที่มีประสบการณ์การสอนต่างกันจะมีความคิดเห็นในเรื่อง หลักการ จุดหมาย โครงสร้าง เนื้อหา อัตราเวลาเรียน แนวการสอน/แผนการสอน การวัดและการประเมินผล การนิเทศและการติดตามผล ต่อหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) แตกต่างกัน

2. ครูที่มีวุฒิต่างกันจะมีความคิดเห็นในเรื่อง หลักการ จุดหมาย โครงสร้าง เนื้อหา อัตราเวลาเรียน แนวการสอน/แผนการสอน การวัดและการประเมินผล การนิเทศและการติดตามผล คอหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) แตกต่างกัน

3. ครูที่สอนโดยเน้นกระบวนการเรียนรู้ต่างกันจะมีความคิดเห็นในเรื่อง หลักสูตร จุดหมาย โครงสร้าง เนื้อหา อัตราเวลาเรียน แนวการสอน/แผนการสอน การวัดและการประเมินผล การนิเทศและการติดตามผล คอหลักสูตรประถมศึกษา 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) แตกต่างกัน

